

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И БОРБУ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ ГРАДА НОВОГ САДА ЗА ПЕРИОД ОД 2023-2026.

1. УВОД

Борба против насиља над женама и насиља у породици један је од приоритетних опредељења Републике Србије. Континуирано унапређење механизма поступања у овој области, успостављање домаћег стратешког оквира, развијање обухватних законских решења и политика у правцу нулте толеранције на насиље унапређује услове за превенцију насиља над женама и насиља у породици, заштиту и подршку жртвама.

На основу члана 61. став 1. тачка 28. Статута Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, број 11/19), а у вези са чланом 1. Подтачка б. и ц. Закона о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник РС“ – међународни уговори, број 12/13) и чл. 1 и 2. Закона о спречавању насиља у породици („Службени гласник РС“, бр. 94/2016), Градоначелник Града Новог Сада донео је Решење о образовању и именовању Радне групе за израду Локалног акционог плана за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, број 30/22).

Град Нови Сад доношењем Локалног акционог плана за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици (у даљем тексту: ЛАП) изражава одлучно и јасно опредељење ка развоју и примени мера и активности у циљу превенције изложености насиљу у породици. Формулисање акционог плана на нивоу јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) манифестује високо одговоран приступ овом проблему и дефинише пут ка крајњем циљу унапређења живота свих грађанки и грађана на територији Града.

Полазна основа за дефинисање циљева у области спречавања родно заснованог насиља и насиља у породици у Граду Новом Саду је национални правни и стратешки оквир и циљеви и обавезе које јединице локалне самоуправе у Републици Србији треба да испуне. Локални акциони план садржи податке, мере и активности које се односе на спречавање и борбу против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици у складу са законским одредбама и стратешким документима.¹ Припремљен је у оквиру реализације пројекта „Интегрисани одговор на насиље над женама у Војводини – 3. фаза“² Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова. Град Нови Сад једна је од десет јединица локалне самоуправе у АП Војводини које су укључене у пројекат који је одабраним локалним самоуправама омогућио да уз стручну подршку израде стратешки документ за унапређење родне равноправности и мера и активности за спречавање и борбу против родно заснованог насиља.

Локални акциони план настао је у сарадњи представника/ца институција и органа Града, представница/ка цивилног сектора и стручњака/киња. Мултисекторски приступ са партиципативним, активним учешћем свих актера у процесу доношења ЛАП-а омогућио је јаснији увид у кључне изазове у области борбе против насиља над женама и насиља у породици и дефинисао правце поступања у циљу унапређења процеса заштите и подршке жртвама.

¹<https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/ostalo/sektor-za-socijalnu-zastitu/strategija-za-sprecavanje-i-borbu-protiv-rodno-zasnovanog-nasilja-prema-zenama-i-nasilja-u-porodici-za-period-2021-2025-godine>

²Пројекат спроводи Агенција Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (UN Women) уз финансијску подршку Владе Шведске.

2. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Законодавни оквир за израду Локалног акционог плана за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици Града Новог Сада за период од 2023. до 2026. чине међународни ратификовани уговори и национални прописи о родној равноправности, забрани дискриминације и спречавању родно заснованог насиља над женама и насиља у породици, као и Закон о планском систему са пратећим подзаконским документима.

2.1. Међународни правни оквир у области родне равноправности и заштите од насиља

Заштита жена од дискриминације и поштовање родне равноправности представљају основ остваривања људских права утврђен међународним документима која је Република Србија потврдила. Међународни правни оквир у области родне равноправности и заштите жена од дискриминације чине међународни уговори о људским правима, који гарантују право на равноправност и недискриминацију.

*Конвенција Уједињених нација о укидању свих облика дискриминације жена (CEDAW, 1979)*³ најважнији је универзални документ о правима жена, а њен општи оквир чине остваривање суштинске једнакости жена и мушкараца, забрана дискриминације жена и обавезе држава потписница.⁴ У циљу постизања *de iure* и *de facto* једнакости, неопходно је препознати разлике између жена и мушкараца, уважити разлике и мењати окружења у којима су жене у неповољнијем положају и стварати услове за једнаке могућности, једнак приступ и једнаке резултате за жене и мушкарце. Комитет CEDAW је у Општим препорукама број 19 и 35 државама чланицама препоручио да предузму мере ради убрзања елиминације родно заснованог насиља над женама.

*Конвенција Уједињених нација о правима детета (1989)*⁵ је најважнији међуна-родни уговор о правима детета. Ратификацијом ове Конвенције држава је обавезана да предузме одговарајуће законске, административне, социјалне и образовне мере за заштиту детета од свих облика физичког или психолошког насиља, повређивања или злостављања, запостављања или немарног поступања, малтретирања или експлоатације, укључујући сексуално злостављање, док је под бригом родитеља, законских заступника или било које друге особе која се брине о детету.⁶

На регионалном нивоу, за Србију су значајни документи Савета Европе⁷ о људским правима, недискриминацији и родној равноправности. Најважнија регионална конвенција је *Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода* (1950)⁸ познатија као Европска конвенција о људским правима. Конвенцијом је забрањена дискриминација у уживању права и слобода гарантованих конвенцијом по било ком основу, као што је пол, раса, боја коже,

³Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о елиминацији свих облика дискриминације жена („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 11/81)

⁴Члан 1. CEDAW

⁵„Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“ бр. 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“ бр. 4/96 и 2/97

⁶Ibid, чл. 19

⁷Република Србија је од 2003. године чланица Савета Европе и ратификовала је велики број конвенција Савета Европе.

⁸„Службени лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 – испр. и „Службени гласник РС – Међународно уговори“, бр. 12/2010 и 10/2015.

језик, религија, политичко или друго уверење, национално или друштвено порекло, повезаност са националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.⁹

Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (2011)¹⁰ донета је са циљем успостављања нулте толеранције на насиље над женама и насиље у породици, као и да допринесе сузбијању свих облика дискриминације према женама и промовише суштинску једнакост жена и мушкараца. Република Србија је ратификовала Конвенцију Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истанбулска конвенција) у октобру 2013. године.

Насиље над женама означава се као кршење људских права и облик дискриминације жена. Прихватањем Конвенције држава се обавезала да обезбеди примену њених одредби, посебно мера заштите права жртава, без дискриминације по било ком основу. Све мере превенције морају да обухвате и одговарају специфичним потребама лица угрожених одређеним околностима и поставе у средиште људска права свих жртава. Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици предвиђа опште услуге подршке¹¹: правно и психолошко саветовалиште, финансијска помоћ, становање, образовање, обука и помоћ приликом запошљавања, приступ услугама здравствене и социјалне заштите и одговарајућа опремљеност служби и обученост запослених за помоћ жртвама и њихово упућивање на одговарајуће службе¹². Конвенција предвиђа специјализоване услуге подршке намењене женама у ситуацији насиља: сигурне куће, СОС телефони, кризни центри за случајеве силовања/жртве сексуалног насиља.¹³ Ратификацијом Истанбулске конвенције државе се обавезују да предузму све неопходне законодавне или друге мере и омогуће отварање, у довољном броју, одговарајућих, лако доступних сигурних кућа, безбедан смештај и проактиван приступ жртвама насиља, посебно женама и њиховој деци.¹⁴ Конвенција обавезује државе да одвоје одговарајућа финансијска средства и људске ресурсе за адекватно спровођење интегрисаних политика, мера и програма за спречавање и борбу против свих видова насиља.

Европска Повеља о родној равноправности на локалном нивоу (2006)¹⁵, чији је потписник и Град Нови Сад¹⁶, заснована је на следећим начелима: 1) равноправност жена и мушкараца је фундаментално право; 2) да би родна равноправност била загарантована, морају се решавати питања вишеструке дискриминације и хендикеп; 3) подједнако учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања је предуслов за демократско друштво; 4) елиминисање родних стереотипа је фундаментално за постизање равноправности између жена и мушкараца; 5) укључивање родних ставова у све активности локалне и регионалне управе је неопходно у процесу побољшања равноправности између жена и мушкараца и 6) правилно обезбеђивање ресурса за акциони план и програм је неопходан алат у унапређивању родне равноправности.

⁹ Члан 14. ЕКЉП

¹⁰ Закон о ратификацији Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, („Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 12/2013)

¹¹ Чл. 20. Истанбулске конвенције

¹² Опште услуге обезбеђују институције и јавне установе које пружају дуготрајну помоћ и подршку и нису намењене само жртвама насиља, него свим грађанима и грађанкама у целини.

¹³ Чл. 23-26. Истанбулске конвенције

¹⁴ Чл. 23 Истанбулске конвенције

¹⁵ Текст Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу доступан је на српском језику на: <https://ravnopravnost.org.rs/wp-content/uploads/2017/03/Evropska-povelja-o-rodnoj-ravnopravnosti-na-lokalnom-nivou.pdf> (приступљено 11.1.2023)

¹⁶ Одлука о усвајању Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу „Службени лист Града Новог Сада“, бр. 14/2017.

2. 2. Правни оквир Републике Србије у области родне равноправности и заштите од насиља

Национални правни оквир забране дискриминације и родне равноправности усаглашен је са међународним стандардима. Национално законодавство обухвата Устав Републике Србије, законе и прописе за примену закона који регулишу области обухваћене Локалним акционим планом. То су: правда и заштита права, превенција насиља над женама и насиља у породици, безбедност, социјална и здравствена заштита.

*Уставом Републике Србије*¹⁷ забрањена је дискриминација и прописано је да су пред Уставом и законом сви једнаки, као и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације.¹⁸ Уставом је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.¹⁹ Уставом је изричито прописано да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су у суштински неједнаком положају са другим грађанима.²⁰ Уставом је прописано да држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности.²¹

*Закон о забрани дискриминације*²² је општи закон којим је успостављен свеобухватан систем заштите од дискриминације. Овим законом је уређена општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од дискриминације.²³ Прописани су и посебни случајеви дискриминације²⁴, између осталог, дискриминација на основу пола, рода и родног идентитета,²⁵ која постоји ако се поступа противно начелу родне равноправности, односно, начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота. Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол, односно, род и родни идентитет или због промене пола, односно, прилагођавања пола родном идентитету, као и због трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета или посебне неге детета. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, односно, род и родни идентитет, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним

¹⁷ „Службени гласник РС“, бр. 98/2006

¹⁸ Члан 21. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије

¹⁹ Чл. 21. ст. 3. Устава Републике Србије

²⁰ Чл. 21. ст. 4. Устава Републике Србије

²¹ Чл. 15. Устава Републике Србије

²² „Службени гласник РС“, бр. 22/2009 и 52/2021

²³ Дискриминација је дефинисана као свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоу прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним или претпостављеним личним својствима. Члан 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације

²⁴ Чл. 15-27 Закона о забрани дискриминације

²⁵ Чл. 20. Закона о забрани дискриминације

обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно, стереотипних улога полова.

*Законом о родној равноправности*²⁶ прописане су мере политике за остваривање и унапређивање родне равноправности, врсте планских аката у области родне равноправности и начин извештавања о њиховој реализацији, институционални оквир за остваривање родне равноправности, надзор над применом закона и друга питања од значаја за остваривање и унапређивање родне равноправности. Према одредбама овог закона, родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама. Законом је операционализован процес увођења родне перспективе прописивањем обавезе усвајања посебних мера, родно одговорног буџетирања, прикупљања родно сензитивних података и усвајања планских аката.

Закон о родној равноправности прописује опште и посебне мере за остваривање и унапређивање родне равноправности²⁷, а у посебном поглављу *Спречавање и сузбијање родно заснованог насиља* (чл. 51-58) осим забране насиља на основу пола, полних карактеристика, односно рода и насиља над женама у приватној и јавној сфери, прописане су посебне мере и програми, као и опште и специјализоване услуге подршке. Финансијска средства за организовање и спровођење специјализованих услуга обезбеђују се у буџетима Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Закони који непосредно регулишу питања значајна за спречавање и борбу против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици су: Закон о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици²⁸ и *Закон о спречавању насиља у породици*²⁹ који насиље у породици дефинише као акт физичког, сексуалног, психичког или економског насиља учиниоца према лицу са којим се учинилац налази у садашњем или ранијем брачном или ванбрачном или партнерском односу или према лицу са којим је крвни сродник у правој линији, а у побочној линији до другог степена или са којим је сродник по тазбини до другог степена или коме је усвојитељ, усвојеник, храњеник или хранитељ или према другом лицу са којим живи или је живео у заједничком домаћинству. Циљ овог закона је да на општи и јединствен начин уреди организацију и поступање државних органа и установа и тиме омогући делотворно спречавање насиља у породици и хитну, благовремену и делотворну заштиту и подршку жртвама насиља у породици.

Питања од значаја за заштиту и спречавање родно заснованог насиља регулишу и Кривични законик³⁰, Законик о кривичном поступку³¹, Закон о парничном поступку³², Породични закон³³,

²⁶ „Службени гласник РС“, бр. 52/2021

²⁷ Члан 8-12. ЗРР

²⁸ „Службени гласник РС – међународни уговори“, бр. 12/13.

²⁹ „Службени гласник РС“, бр. 94/2016

³⁰ „Службени гласник РС“ бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр. 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016.

³¹ „Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019.

Закон о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима³⁴, Закон о оружју и муницији³⁵, Закон о јавном реду и миру³⁶, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетника³⁷, Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку³⁸, Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима³⁹, Посебни протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима⁴⁰, Посебан протокол Министарства здравља за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу (2010)⁴¹, Посебан протокол о поступању центара за социјални рад - органа старатељства у случајевима насиља у породици и насиља над женама у партнерским односима⁴², Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2005) и посебни протоколи о поступању различитих система⁴³ и др.

Породични закон⁴⁴ најпре чланом 10. предвиђа општу забрану насиља у породици и да свако има право на заштиту од истог. Затим, члановима 197. до 200. истог закона посебно је прописана заштита од насиља у породици и мере заштите, а члановима 283. до 289. уређен је поступак у спору за заштиту од насиља у породици.

Чланом 194. **Кривичног законика**⁴⁵ прописано је кривично дело Насиље у породици. Дакле, предвиђен је основни облик овог дела у ставу 1. чл. 194, три тежа облика, и један посебан облик овог дела из става 5. Такође, одређено је ко се сматра чланом породице у смислу одредаба овог закона, а значај овог је у одређивању заштитног објекта конкретного дела. Појам члана породице одређен је чланом 112. став 28. Кривичног законика. Насиље у породици обухваћено је и другим кривичним делима предвиђеним Кривичним закоником.

Законом о бесплатној правној помоћи⁴⁶ је бесплатна правна помоћ дефинисана као правна помоћ коју корисник остварује без накнаде сагласно одредбама овог закона. Закон предвиђа да помоћ може да се пружи и ако је реч о лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици. Бесплатну правну помоћ пружају адвокатура и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, удружења могу пружати бесплатну правну помоћ само на основу одредби закона који уређују право азила и забрану дискриминације, а у име удружења је пружају адвокати.

³² „Службени гласник РС“, бр.72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020.

³³ „Службени гласник РС“, бр.18/2005, 72/2011 – др.закон и 6/2015.

³⁴ „Службени гласник РС“, бр.32/2013.

³⁵ „Службени гласник РС“, бр. 20/2015, 10/2019 и 20/2020.

³⁶ „Службени гласник РС“, бр. 6/2016, 24/2018.

³⁷ „Службени гласник РС“, бр.25/ 2005

³⁸ „Службени гласник РС“, бр.85/2005

³⁹ Доступно на: <https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Opsti%20protokol%20nasilje%20u%20porodici.pdf>

⁴⁰ Доступно на: https://www.paragraf.rs/propisi/posebni_protokol_o_postupanju_policijskih_sluzbenika_u_zastiti_maloletnih_lica_od_zlostavljanja_i_zanemarivanja.html

⁴¹ Доступно на: <https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Posebni%20protokol%20zdravlje.pdf>

⁴² Доступно на: <http://www.zavodsz.gov.rs/sr/resurs-centar/propisi-od-zna%C4%8Daja-za-socijalnu-za%C5%A1titu/ostali-propisi/>

⁴³ Доступно на <https://www.minrzs.gov.rs/sr/dokumenti/predlozi-i-nacrti/sektor-za-brigu-o-porodici-i-socijalnu-zastitu/zastita-dece-od>

⁴⁴ „Сл. гласник РС“, број 18/2005, 72/2011-др. закон и 6/2015

⁴⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014

⁴⁶ „Службенигласник РС“, бр. 87/2018

Један од најважнијих закона за обезбеђивање услуга жртвама родно заснованог насиља и насиља у породици је *Закон о социјалној заштити*⁴⁷. Закон је омогућио преношење одређених надлежности у социјалној заштити на покрајину и локалне самоуправе, а предвиђа да се средства за обављање делатности обезбеђују у буџету Републике Србије, аутономне покрајине и ЈЛС. Закон, такође, прописује да је развој услуга у заједници усмерен ка потребама корисника/ца, а омогућује увођење организација цивилног друштва и приватних предузећа у систем социјалне заштите као нових пружалаца услуга. Законом је прописано да сваки појединац и породица којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба имају право на социјалну заштиту, која се обезбеђује пружањем услуга социјалне заштите и материјалном подршком (чл. 4). Дефинисане су услуге социјалне заштите, између осталог и услуге смештаја, укључујући и смештај у прихватилиште и друге врсте смештаја (чл. 40) које обезбеђује Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе (чл. 47). Услугу смештаја у прихватилиште обезбеђује ЈЛС (чл. 55). Такође је предвиђено да ЈЛС, између осталог, финансира дневне услуге у заједници, саветодавно-терапијске и социјално-едукативне и остале услуге социјалне заштите у складу са потребама корисника/ца (чл. 209). Закон о социјалној заштити предвиђа сарадњу пружалаца услуга социјалне заштите са здравственим и образовним установама, полицијом, правосудјем и другим државним органима (чл. 7), пружање међусекторских услуга (чл. 58), оснивање социјално здравствених установа – организационих јединица (чл. 60), док центар за социјални рад врши упућивање корисника (чл. 69).

Према *Закону о локалној самоуправи*⁴⁸, локална самоуправа је право грађана да непосредно и преко слободно изабраних представника управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, као и право и обавеза органа локалне самоуправе да у складу са законом, планирају, уређују и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво (чл. 2). Закон прописује да се ЈЛС, преко својих органа, стара о задовољавању потреба грађана у области социјалне и дечије заштите, о остваривању потреба особа са инвалидитетом и заштитом права осетљивих група, а такође о заштити и унапређењу људских и мањинских права и о родној равноправности (чл. 20). У надлежности општина и градова је и оснивање установа (чл. 32) у области социјалне заштите и праћење и обезбеђивање њиховог функционисања, давање дозвола за почетак рада установа социјалне заштите које оснивају друга правна и физичка лица, утврђивање испуњености услова за пружање услуга, утврђивање норматива и стандарда за обављање делатности установа чији је оснивач, као и доношење прописа о правима у социјалној заштити.

*Законом о планском систему*⁴⁹ уређује се плански систем Републике Србије, односно, управљање системом јавних политика и средњерочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа.⁵⁰ Документ јавних политика јесте плански документ којим учесници у планском систему, у складу са својим надлежностима, утврђују или разрађују већ утврђене јавне политике. Врсте докумената јавних политика јесу: 1) стратегија; 2) програм; 3) концепт политике и 4) акциони

⁴⁷ „Службени гласник РС“, бр. 24/2011

⁴⁸ „Службени гласник РС“, бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон и 47/2018

⁴⁹ „Службени гласник РС“, бр. 30/2018

⁵⁰ Члан 1. Закона о планском систему

план.⁵¹ Акциони план је документ јавне политике највишег нивоа детаљности, којим се разрађују стратегија или програм, у циљу управљања динамиком спровођења мера јавних политика које доприносе остваривању посебних циљева стратегије, односно програма.⁵² Акциони план садржи следеће обавезне елементе⁵³: 1) опште и посебне циљеве преузете из стратегије, односно програма који разрађује; 2) мере и активности за постизање општих и посебних циљева стратегије, односно програма, уз навођење пројеката ако се мере и/или активности спроводе кроз пројекте; 3) институције партнере одговорне за спровођење мера и активности, као и институцију носиоца која је одговорна за праћење спровођења и извештавање о спровођењу стратегије, односно програма који акциони план разрађује; 4) рок за завршетак предвиђених мера и активности; 5) потребна средства за спровођење мера, уз навођење извора финансирања за обезбеђена средства; 6) показатеље учинака на нивоу мера јавних политика, а по потреби и на нивоу активности; 7) информације о прописима које би требало донети односно изменити како би се реализовале мере јавне политике; 8) друге елементе прописане подзаконским актом Владе.

Родна анализа је саставни део процеса увођења родно одговорног буџетирања у Републици Србији, које је дефинисано *Законом о буџетском систему*⁵⁴. Према одредбама овог закона, родно одговорно буџетирање представља увођење принципа родне равноправности у буџетски процес, што подразумева родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности⁵⁵.

Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021-2025. године у Републици Србији⁵⁶ са акционим планом предвиђа више мера и активности чији су носиоци јединице локалне самоуправе. Национална стратегија у овој области је кровни оквир за дефинисање Локалног акционог плана за спречавање и борбу против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици.

Следеће мере из Стратегије Републике Србије од посебне су важности за анализу потребних мера и активности које могу бити обухваћене Локалним акционим планом:

мера 1.1 - подизање свести јавности о узроцима, распрострањености и штетним последицама родно заснованог насиља према женама и насиља у породици и других облика родно заснованог насиља;

мера 1.2 - унапређење разумевања и знања доносилаца одлука, надлежних институција и установа о узроцима, распрострањености и последицама родно заснованог насиља према женама и насиља у породици;

мера 2.3 - унапређење општих услуга за жене жртве родно заснованог насиља према женама и насиља у породици кроз дефинисање стандарда рада и обезбеђивање доступности услуга женама из осетљивих група;

⁵¹ Члан 10. Закона о планском систему

⁵² Члан 18. Закона о планском систему. Акциони план се ревидира по потреби, у складу са резултатима праћења спровођења и резултатима ex-post анализе ефеката јавне политике, односно, у случају да се утврди потреба, приступа се припреми његових измена и допуна. Ревизијом акционог плана мењају се појединачни елементи садржаја акционог плана, као што су активности, рокови и институције одговорне за спровођење активности.

⁵³ Члан 19. Закона о планском систему

⁵⁴ „Службени гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр, 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019 и 149/2020

⁵⁵ Чл. 2. ст. 1. тач. 58в Закона о буџетском систему

⁵⁶ „Службени гласник РС“, бр. 47/2021

мера 2.4 - унапређење специјализованих услуга за жене жртве родно заснованог насиља према женама и насиља у породици кроз дефинисање стандарда рада и обезбеђивање доступности услуга женама из осетљивих група.

Током израде овог Локалног акционог плана Аутономна Покрајина Војводина је била у процесу усвајања Програма за заштиту жена од насиља у породици и партнерским односима и других облика родно заснованог насиља за период од 2023-2026. године.

*Одлуком о равноправности полова Града Новог Сада*⁵⁷ прописано је да је Град дужан да у оквиру својих надлежности ствара једнаке могућности за остваривање равноправности што подразумева и сарадњу са надлежним градским органом за планирање средстава за родно одговорно буџетирање, као и да прати остваривање равноправности и да предузима мере и активности за подстицање и унапређење равноправности полова (чл. 3). Град може да предузима посебне мере ради отклањања или ублажавања суштински неједнаког положаја (чл. 4), а дужан је да отклања све облике неправилности у погледу положаја и права жена и мушкараца и предузима мере против насиља које се заснива на полу, против узнемиравања и сексуалног узнемиравања, сексуалног уцењивања и дискриминације на основу пола (чл. 5). Принцип равноправности интегрише се у све стратешке документе, а у поступку њихове израде прибавља се мишљење Комисије за родну равноправност (чл. 8).

Један од четири циља Локалног акционог плана за родну равноправност Града Новог Сада за период 2019-2020. године⁵⁸ односио се на унапређење безбедности жена у оквиру којег су и два посебна циља: Подизање свести јавности и развијање нулте толеранције на насиље у породици и друге облике родно заснованог насиља; Унапређење заштите и подршке жртвама насиља у породици и других облика родно заснованог насиља.

Скупштина Града Новог Сада на седници одржаној 23. децембра 2021. године, донела је Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Новом Саду за период 2021-2022. године („Службени лист Града Новог Сада“, број 59/21). Локалним акционим планом дефинишу се основни правци деловања Града Новог Сада у области социјалног укључивања Рома и Ромкиња, као и конкретне мере и активности за побољшање положаја и квалитета живота припадника ромске заједнице, уз јасне механизме за праћење остваривања постављених циљева.

Институционални оквир за унапређење родне равноправности у Граду Новом Саду

У Граду Новом Саду формирана је Комисија за родну равноправност као стално радно тело Скупштине. Комисија за родну равноправност Града Новог Сада разматра предлоге одлука и других општих аката које доноси Скупштина са становишта унапређивања родне равноправности, прати остваривање родне равноправности, предлаже Скупштини активности и предузимање мера које се односе на остваривање политике једнаких могућности на нивоу Града.⁵⁹

Из реда запослених у градској управи именовано је и лице задужено за родну равноправност које је надлежно да: прати спровођење политика и мера за остваривање и унапређивање родне равноправности из делокруга органа у којем је запослено, прати стање полне структуре запослених, саставља извештаје о достигнутом нивоу остваривања родне равноправности и извештаје доставља

⁵⁷ „Службени лист града Новог Сада“, бр.14/2017, доступно на: http://www.novisad.rs/sites/default/files/documents/rodna_ravnopravnost.pdf

⁵⁸ Доступан на: <https://skupstina.novisad.rs/wp-content/uploads/2019/07/Doc-6-50-sednica.pdf>

⁵⁹ <https://skupstina.novisad.rs/komisija-za-rodnu-ravnopravnost/>

руководиоцу органа (који извештај доставља министарству), сарађује са министарством и телима за родну равноправност, припрема податке, анализе и материјале потребне за рад ових тела.

У Граду Новом Саду функционише Савет за јавни ред и мир и безбедност, као скупштинско радно тело које прати стање у овим и области противпожарне заштите на територији Града Новог Сада, разматра питања која се односе на обим и структуру учињених прекршајних и других кривичних дела којима се угрожава јавни ред и мир и безбедност, и у том циљу остварује сарадњу са одговарајућим министарствима Републике Србије, односно њиховим организационим јединицама на територији Града⁶⁰.

3. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Тачком II Решења о образовању и именовању Радне групе за израду Локалног акционог плана за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“ број 30/22) у Радну групу именовани су:

др Нада Падејски Шекеровић, руководитељка Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“, Центар за социјални рад Града Новог Сада, председница;

Мирјана Василић, одборница у Скупштини Града Новог Сада, председница Комисије за родну равноправност и координаторка Женске одборничке мреже, чланица;

Бранка Алексић, запослена у Градској управи за опште послове Града Новог Сада, лице задужено за родну равноправност, чланица;

Љиљана Коковић, саветница Градоначелника Града Новог Сада и контакт особа за сарадњу са Покрајинским секретаријатом за социјалну политику, демографију и равноправност полова АП Војводине, чланица;

Марина Попов Иветић, Локални омбудсман Града Новог Сада, чланица;

Весна Ђурић, запослена у Градској управи за социјалну политику и дечију заштиту, чланица;

Бранислава Недељковић, запослена у Градској управи за здравство, чланица;

Вера Крстић, запослена у Градској управи за образовање, чланица;

Смиљана Кочић, заменица начелника Градске управе за привреду, чланица;

Гордана Моравски, директорица Бироа за пружање правне помоћи, чланица;

Данијела Филиповић, саветница за запошљавање, Национална служба за запошљавање, филијала Нови Сад, чланица;

Мирјана Дујмић, заменица тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Новом Саду, чланица – именовану чланицу је услед одсуства са посла заменио Дамир Костовски, заменик тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Новом Саду, члан;

Слободан Јосимовић, заменик тужиоца у Вишем јавном тужилаштву у Новом Саду, члан;

Далиборка Војводић Томовић, шефица Групе за сузбијање малолетничке делинквенције и насиља у породици, Полицијска управа у Новом Саду, чланица;

Ивана Зелић, Организација за подршку женама с инвалидитетом „...Из круга - Војводина“, чланица;

Александра Јовановић, Удружење грађана „Новосадска женска иницијатива“, чланица;

⁶⁰<https://skupstina.novisad.rs/savet-za-javni-red-i-mir-i-bezbednost/>

Наташа Игић, запослена у Градској управи за опште послове, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом, чланица.

Процес израде ЛАП-а подржао је Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова у оквиру пројекта „Интегрисани одговор на насиље над женама у Војводини – 3. фаза“.

Наведеним Решењем обавезани су органи Града Новог Сада, јавна предузећа, установе и остале организације чији је оснивач Град Нови Сад да, на захтев Радне групе, пруже стручну помоћ, податке и документацију у процесу израде нацрта Локалног акционог плана.

Радна група је на седнице позивала чланицу Градског већа за социјалну заштиту и бригу о породици и децу Данијелу Костић, председника Прекршајног суда у Новом Саду мр Каменка В. Козарског и директора Завода за хитну медицинску помоћ др Богдана Живановића.

Радна група за израду ЛАП-а састојала се шест пута у периоду од септембра 2022. до маја 2023. године.

Задаци Радне групе су били анализирање прописа и референтних докумената у вези са спречавањем и борбом против насиља над женама и насиља у породици; израда плана и програма рада Радне групе; дефинисање циљева, приоритета и мера за спровођење Закона о спречавању насиља у породици; спровођење консултативног процеса који ће омогућити демократичност, партиципативност и транспарентност у поступку израде Локалног акционог плана за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици Града Новог Сада; и израда нацрта Локалног акционог плана.

У процесу израде Акционог плана примењен је партиципативни метод, заступљен у свим фазама. Прва фаза израде плана обухватала је прикупљање података о броју жртава насиља у породици и поступању институција и организација у овим случајевима, као и о другим активностима у области заштите од насиља у породици у задатом периоду од 2019. до 2021. године. Друга фаза израде плана подразумевала је анализу и дискусију добијених података на ниву свих чланова групе. У трећој фази израде плана сви чланови групе су дефинисали предлоге циљева, мера и активности који ће бити обухваћени акционим планом, да би потом следила четврта фаза, у којој су предложени модели заједнички анализирани, мењани, како би се активним учешћем свих чланова и продуктивном дискусијом дошло до финалне верзије нацрта Локалног акционог плана.

Прикупљање података обављено је уз подршку локалних институција, организација и удружења са територије Града Новог Сада. Дефинисани су циљеви и активности у складу са правним оквиром за област родне равноправности, забране дискриминације и спречавања родно заснованог и породичног насиља, а нарочито са стратешким правцима дефинисаним у Стратегији за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године, Стратегији за спречавање и борбу против родно заснованог насиља за период 2021-2025. године, као и са надлежностима локалне самоуправе. Као извори података коришћени су званични подаци Републичког завода за статистику, Националне службе за запошљавање, као и документација Града Новог Сада, органа и институција које се баве заштитом и подршком жртава родно заснованог насиља над женама и насиља у породици, Полицијске управе Нови Сад, Основног јавног тужилаштва у Новом Саду, Центра за социјални рад и невладиних организација.

4. ОПИС СТАЊА И АНАЛИЗА ПРОБЛЕМА

Нови Сад је административни, привредни, научни и културни центар Аутономне Покрајине Војводине, други град по величини у Републици Србији. Нови Сад је вишенационална заједница, лидер је у информатичким технологијама, здравој храни, еколошком сектору, дистрибуцији и логистици, а такође је инкубатор иновација, центар сајамских и конгресних манифестација, али све више и туристички центар региона.⁶¹ Нови Сад је носилац титула Омладинска престоница Европе 2019. године и Европска престоница културе 2021. године, а добитник је друге награде Повереника за заштиту равноправности за Општину/град једнаких могућности 2018. године. Град се налази на кључним воденим и копненим саобраћајницама. Кроз град пролази Коридор 10, који на свом основном правцу повезује осам, а са крацима још шест држава. Градску заједницу чине две градске општине: Нови Сад и Петроварадин и насељена места: Нови Сад, Футог, Ветерник, Бегеч, Кисач, Руменка, Степановићево, Каћ, Ченеј, Будисава и Ковиљ, Петроварадин, Сремска Каменица, Буковац, Лединци и Стари Лединци. Град је подељен на 47 месних заједница. У Новом Саду живи 367.121 становника⁶² 25.375 више него на попису 2011. године. Резултати пописа становништва нису у тренутку писања ЛАП-а потпуно објављени, а процена половином 2021. године била је да у Новом Саду живи 191.623 жена.⁶³ Нови Сад је погодан у погледу квалитета живота, што показује чињеница да се сврстава међу развијеније градове и општине у неколико области у оквиру Индекса друштвеног развоја.

Град Нови Сад је потписивањем декларације о родном буџетирању 2016. године, преузео обавезу увођења родно одговорног буџетирања у буџет Града.⁶⁴ Процес постепеног увођења родно одговорног буџетирања почео је 2017. године у буџетским програмима Локални економски развој, Социјална и дечија заштита и Здравствена заштита. Од 2018. године родно одговорно буџетирање примењује се у програмима образовања, културе и информисања, а од 2019. године у програмима развоја спорта и омладине, као и комуналних делатности. Граду Новом Саду је 2021. године припало годишње признање Координационог тела за родну равноправност Владе Републике Србије, у категорији Родно одговорно буџетирање.

У овом делу Локалног акционог плана биће приказана анализа актуелног стања на основу података о насиљу над женама и насиљу у породици који су добијени у фази прикупљања података од органа, организација и институција, чији су представници чланови Радне групе.

4. 1. Поступање Полицијске управе у Новом Саду у случајевима насиља у породици

Према подацима Полицијске управе (ПУ) у Новом Саду, укупан број догађаја у вези са спречавањем насиља у породици од 2019. до 2021. године је 7301, као што је приказано у Табели 1.

⁶¹ Локални акциони план за родну равноправност Града Новог Сада за период 2019-2020. године

⁶² Извор: <https://gradskeinfo.rs/broj-stanovnika-novog-sada-porastao-prema-poslednjem-popisu-25-12-2022/> (приступљено: 9.01. 2023.)

⁶³ Извор Републички завод за статистику, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2020/Pdf/G202013047.pdf>, приступљено: 27.10. 2022.)

⁶⁴ Локални акциони план за родну равноправност за период 2019-2020. године

Табела 1. Укупан број догађаја у вези са спречавањем насиља у породици на територији ПУ у Новом Саду, у периоду од 2019. до 2021. године⁶⁵

година	број догађаја
2019.	2.501
2020.	2.264
2021.	2.338

Табела 2: Број изречених, продужених и прекршених, као и врсте хитних мера донетих на територији ПУ у Новом Саду, у периоду од 2019. до 2021. године⁶⁶

година	број изречених мера	број продужених мера	број прекршених мера	привремено удаљење учиниоца из стана	привремена забрана учиниоцу да контактира жртву
2019.	3.170	2.370	131	1.130	2.040
2020.	2.943	2.222	99	1.012	1.931
2021.	3.082	2.231	90	1.020	2.062

Табела 3: Жртве догађаја (према сродству) у вези са спречавањем насиља у породици на територији ПУ у Новом Саду, у периоду од 2019. до 2021. године⁶⁷

Сродство жртве	година		
	2019.	2020.	2021.
Баба	24	18	18
Бивша супруга	210	195	206
Бивши супруг	55	59	39
Брат	86	86	101
Ћерка	240	188	211
Деда	11	4	9
Емотивни партнери	243	220	240
Храњеник	1	1	2
Мајка	228	197	219
Није специфицирано	45	26	18
Остало	141	174	179
Отац	164	164	147
Партнерски однос	25	14	28
Рођак	28	17	20
Сестра	92	99	97
Син	197	219	186

⁶⁵ Извор: МУП Републике Србије.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

Снаја	32	27	31
Супруг	73	66	83
Супруг-невенчани	42	51	55
Супруга	558	476	447
Супруга-невенчана	321	330	323
Свекар	4	3	5
Свекрва	17	13	19
Таст	10	7	8
Ташта	22	17	12
Унук	9	4	12
Унука	10	7	9
Усвојилац	2	1	1
Зет	14	8	11

Табела 4. Старосна структура жртава у догађајима у вези са спречавањем насиља у породици на територији ПУ у Новом Саду, у периоду од 2019. до 2021. године⁶⁸

година	Старосна структура жртве									Укупно
	до 14 година	15-17 година	18-20 година	21-30 година	31-40 година	41-50 година	51-60 година	61-70 година	преко 71 године	
2019.	219	106	125	449	614	535	391	276	166	2.881
2020.	242	98	113	444	573	437	346	280	127	2.660
2021.	222	100	114	485	581	464	317	262	170	2.715

Табела 5. Укупан број и полна структура жртава догађаја у вези са спречавањем насиља у породици евидентирани од стране ПУ у Новом Саду⁶⁹

година	број жртава	мушки пол	женски пол
2019.	2.881	773	2.108
2020.	2.660	754	1.906
2021.	2.715	753	1.962

Табела 6. Број прекршаја из чл. 36 из Закона о спречавању насиља у породици у ПУ Нови Сад⁷⁰

година	број захтева	број прекршаја
2019.	221	221
2020.	161	161
2021.	236	236

⁶⁸ Извор: МУП Републике Србије.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Извор: МУП Републике Србије.

4. 2. Основно јавно тужилаштво – носилац примене Закона о спречавању насиља у породици

Према подацима Основног јавног тужилаштва (ОЈТ) у Новом Саду у периоду од 2019. до 2021. године обрађено је 1488 предмета у случајевима насиља у породици и сексуалног насиља.

У посматраном периоду од три године, у 90% случајева су жене оштећене⁷¹ у поменутиим предметима, претежно са распоном година од 20. до 45. године, док се у мањем броју као жртве јављају деца и/или малолетна лица, као и особе старије доби. У односу на предмете где су оштећена мушка лица, претежно се ради о особама између 20. и 55. године живота. У преко 90% случајева пријава се подноси на записник у одређеној полицијској испостави, управи или станици од стране оштећеног лица, док се мали број пријава подноси од стране оштећених лица непосредно тужилаштву. Постоји и одређени број дописа од судова, центара за социјални рад или других институција који се сматрају кривичним пријавама, а који се подносе тужилаштву због постојања сумње да је извршено насиље у породици над неком особом.

Табела 7. Подаци о поступању ОЈТ у случајевима насиља у породици и сексуалног насиља у периоду од 2019. до 2021. године

година	број кривичних пријава за кривично дело насиље у породици и сексуално насиље	број оптужених лица за та кривична дела	број одбачаја кривичних пријава	број одустанака од тужби	број покренутих истрага за та кривична дела	број обустављених истрага	број правоснажно осуђених лица	број поступака који су покренути од стране ОЈТ за мере породично – правне заштите
2019.	382	255	218	-	27	6	227	1775
2020.	576	161	131	-	21	4	51	1573
2021.	530	97	139	-	31	7	32	1612

На територији надлежности ОЈТ у Новом Саду постоји једна полицијска управа и шест подручних полицијских станица. Према Закону о спречавању насиља у породици, ОЈТ је носилац рада Групе за координацију и сарадњу (ГКС) и сваког месеца се одржи седам састанака. На месечном нивоу се на састанцима ГКС обради око 150 предмета, од чега је око 100 предмета са територијалне надлежности ПУ Нови Сад, док се остатак предмета односи на подручне полицијске испоставе и/или станице. На састанцима ГКС се месечно донесе 20-25 *Индивидуалних планова заштите и подршке* у складу са Законом о спречавању насиља у породици. Састанку ГКС присуствују представници ОЈТ, представници месно надлежног Центра за социјални рад (ЦСР), Сигурне женске и/или Сигурне дечије куће, те представници ПУ и/или полицијске испоставе. На састанку се разматрају сви случајеви за конкретан месец који обухватају рад Одељења за борбу против насиља у породици и процењује ниво ризика за сваки појединачни случај, а за случајеве са високим ризиком од понављања или ескалације насиља се доноси Индивидуални план заштите и поршке жртве насиља.

⁷¹ У кривичном законодавству Републике Србије примењује се термин „оштећени“ уместо термина „жртва.“

4. 3. Више јавно тужилаштво

У периоду од 2019 до 2021. у Вишем јавном тужилаштву у Новом Саду поднете су кривичне пријаве против пунолетних учиниоца: 3 учиниоца кривичног дела (КД) убиство из члана 113 КЗ, против 8 учиниоца КД тешко убиство из члана 114 КЗ, против 11 учиниоца због КД силовање из члана 178 КЗ, против 3 учиниоца због КД обљуба с дететом из члана 180 КЗ, против 3 учиниоца због КД насиље у породици из члана 194 КЗ, против 2 учиниоца КД трговине људима, против 1 учиниоца КД прогањање, 1 учиниоца због КД приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала и искоришћавање малолетног лица за порнографију из члана 185 КЗ, за КД обљуба злоупотребом положаја поднета је пријава против 1 учиниоца (члан 181 КЗ) и за КД недозвољене полне радње из члана 182 КЗ поднета је пријава против 1 учиниоца. Исказана кривична дела извршена су од стране учиниоца према члановима њихових породица. У свим наведеним кривичним делима учиниоци су мушког пола. Више јавно тужилаштво је надлежно за гоњење најтежих кривичних дела са елементима родно заснованог насиља за које се може изрећи казна затвора од 10 година или тежа⁷².

4. 4. Услуге социјалне и дечије заштите за жртве насиља у породици и друге угрожене категорије становништва

Град Нови Сад је препознатљив по високом степену социјалне бриге за угрожене категорије становништва и улагањима у развој услуга социјалне заштите. Развијен систем социјалне и дечије заштите огледа се кроз добро организоване установе, стручни кадар, број и разноврсност услуга, као и кроз издвајања из буџета да би се већ развијена и разноврсна социјална помоћ грађанима и подршка породици и деци, у складу са законом, несметано наставила и унапредила, финансирањем програма за унапређења социјалне заштите.

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад у Новом Саду на крају 2021. године био је 22.417 или 6,2% од укупног броја становника. Међу корисницима социјалне заштите је више жена. Од укупног броја корисника социјалне заштите жена је 12.468, а мушкараца 9.949.⁷³ Број корисника новчане социјалне помоћи се од 2019. до 2021. године незнатно смањило. У наведеном периоду смањен је и број деце која користе дечији додаток.⁷⁴

На нивоу Града, у оквиру Градске управе за социјалну и дечију заштиту, обезбеђује се низ права и услуга, који доприносе ублажавању сиромаштва социјално угрожених грађана, према одређеним приоритетима, породице које остварују право на новчану социјалну помоћ и дечији додаток, породице са троје и више деце, стари, особе са инвалидитетом. Град Нови Сад преко Градске управе за социјалну и дечију заштиту финансира и организује лепезу услуга за децу и младе са сметњама у развоју и одрасле и старије особе са тешкоћама. Иако Град има развијене услуге социјалне заштите, и у наредном периоду се планира унапређење постојећих и развијање нових услуга социјалне заштите, у складу са потребама грађана, заснованој на бољој доступности, квалитету и већем обухвату, пре свега развој услуга које подржавају живот у природној породици, као и услуга подршке за самосталан живот и подстицање социјалне укључености.

⁷² Подаци прикупљени од Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду у процесу израде ЈАП-а.

⁷³Извор: Републички завод за социјалну заштиту у оквиру DevInfo базе, август 2022.

⁷⁴DevInfo база, август 2022.

На нивоу Града, у оквиру Градске управе за социјалну и дечију заштиту, у складу са Одлуком о социјалној заштити и Одлуком о финансијској подршци породици са децом, обезбеђује се низ права и услуга, према опредељеним приоритетима, у области социјалне и дечије заштите.

Услуге социјалне заштите су:

1. дневне услуге у заједници: дневни боравак, помоћ у кући, свратиште за децу улице;
2. услуге подршке за самосталан живот: становање уз подршку, саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге, услуге смештаја - смештај у прихватилиште и друге услуге социјалне заштите.

Одлуком о правима на финансијску подршку породици са децом⁷⁵ уређено је да су права на финансијску подршку породици са децом: новчана помоћ за прво дете, новчана помоћ за тројке, новогодишња новчана помоћ, новогодишњи поклон, новчана помоћ поводом Дана Града, бесплатан боравак деце у предшколској установи, бесплатна исхрана деце у основним школама, помоћ у школовању даровитих ученика средњих школа и студената, финансијска подршка породици са децом уписаном у приватну предшколску установу и накнада трошкова за вантелесну оплодњу.

Град Нови Сад финансира програме удружења од интереса за Град, поред осталих, приоритетна група су удружења које се баве унапређењем положаја особа са инвалидитетом:

- програми удружења слепих, слабовидих и глувих особа, особа оболелих од параплегије, дистрофије, церебралне и дечије парализе и мултипле склерозе, ментално недовољно развијених особа, особа оболелих од аутизма и Дауновог синдрома, инвалида рада, бораца, цивилних инвалида рата, ратних војних инвалида и ратних и мирнодопских војних инвалида;
- програми дневне подршке у заједници који имају за циљ унапређење положаја особа са инвалидитетом, особа оболелих од ретких и тешких хроничних болести и чланова њихових породица, старих особа, лечених зависника, особа лечених од психотичних поремећаја и особа оболелих од ХИВ-а, и свих осталих социјално угрожених група;
- програми подршке за самосталан живот у друштву особа са инвалидитетом;
- програми подршке породици са децом којима се унапређују капацитети породице и обезбеђују услови да деца редовно похађају наставу у школи, заштита деце од злостављања, занемаривања и трговине људима;
- програми саветодавно-терапијске, социјално-едукативне и рехабилитационо-терапијске подршке ради побољшања квалитета живота или ублажавања неповољних животних околности различитих социјално угрожених група или појединаца, и програми заштите и унапређења положаја свих осталих социјално угрожених група и појединаца у складу са законом, сензибилизација јавности, послодаваца и потенцијалних донатора за проблеме наведених социјалних група, као и програми који доприносе реализацији Акционог плана приступачности Града Новог Сада.

Градска управа за социјалну и дечију заштиту прикупила је податке о броју жртава породичног насиља који су регистровани у систему социјалне заштите у оквиру Центра за социјални рад Града Новог Сада.

Табела 8. Подаци о броју жртава насиља у породици према полу и старости по годинама⁷⁶

⁷⁵ „Службени лист Града Новог Сада“, бр. 68/17, 42/18, 58/19 и 54/20

⁷⁶ Подаци прикупљени од Градске управе за социјалну и дечију заштиту у процесу израде ЛАП-а.

година	Деца		Млади		Одрасли		Старији		УКУПНО		
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	СВИ
2019.	204	228	30	134	182	682	49	100	465	1.144	1.609
2020.	202	187	28	149	197	784	79	97	506	1.217	1.723
2021.	165	223	34	138	206	838	72	111	477	1.310	1.787

Као што се запажа у табели 8, у 2021. години у Новом Саду број пријављених случајева породичног насиља над децом је износио 388, а број пријављених случајева породичног насиља над женама 1087.

Табела 9. Жене са инвалидитетом по старосној структури у периоду од 2019. до 2021. године⁷⁷

година	Деца	Млади	Одрасли	Стари	Укупно
2019.	267	102	891	772	2.032
2020.	273	102	904	840	2.119
2021.	293	101	892	924	2.210

Када се анализира број пријава насиља у породици Центру за социјални рад Града Новог Сада према подносиоцу пријаве, у периоду од 2019. до 2021. године доследно се запажа исти тренд да највећи број пријава насиља у Центар долази из Полицијске управе у Новом Саду (грађани највише насиље пријављују полицији, а полиција по службеној дужности обавештава Центар), потом од чланова породице жртве, од органа старатељства по службеној дужности који је укључен у друге поступке са том породицом/лицем, и напослетку од стране саме жртве.

Истанбулском конвенцијом предвиђена је обавеза држава да обезбеде опште услуге подршке ради опоравка од насиља, а када је то неопходно, услуге правног и психолошког саветовалишта, финансијску помоћ, становање, образовање, обуку и помоћ приликом запошљавања, као и да обезбеде непосредне краткорочне и дугорочне специјализоване услуге подршке за све жене жртве насиља над женама и насиља у породици, као и за њихову децу. Опште услуге подршке за жртве насиља у породици подразумевају, пре свега, новчану социјалну помоћ, која је за незапослене жене жртве насиља важан економски ослонац да би могле напустити ситуацију насиља.

Град Нови Сад финансира следеће услуге за жртве насиља у породици:

- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге пружа Саветовалиште за брак и породицу при Центру за социјални рад појединцима, паровима и породицама из домена брачног и породичног живота, као и женама и деци угроженим породичним насиљем,
- Финансијска помоћ (једнократна помоћ),
- Смештај у Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“
- Смештај у Прихватилиште за децу „Сигурна дечија кућа“.

На основу Решења Скупштине Града Новог Сада на XVIII седници од 30. октобра 2009. године, објављено у Службеном листу Града Новог Сада број 46/2009 од 3. новембра 2009. године, донета је Одлука о проширењу делатности Центра за социјални рад Града Новог Сада у домену - остала социјална заштита у установама са смештајем – Прихватилиште са прихватном станицом

⁷⁷ Центар за социјални рад нема евиденцију о женама са инвалидитетом које су жртве насиља у породици.

Сигурна женска кућа. У организационој структури Центра, Сигурна женска кућа представља организациону јединицу Центра. Прихватилиште за жене и децу угрожене породичним насиљем „Сигурна женска кућа“ намењено је за привремени смештај корисница/ка и примарно неодложно осигурање њихове безбедности у кризној ситуацији изложености породичном насиљу.

Након осигурања безбедности корисника смештајем у прихватилиште, реализовањем планираних и временски дефинисаних програмских активности ради се на успостављању и одржавању доживљаја сигурности, на оснаживању корисника, превазилажењу кризне ситуације и изналагању одрживих решења за самосталан живот без насиља у заједници.

Услуга смештаја у прихватилиште намењена је одраслим жртвама насиља у породици женског пола и њиховој деци оба пола која су директно или индиректно изложена насиљу. Услуга прихватилишта се пружа жртвама психолошког, физичког, сексуалног, економског насиља или насиља прогањањем од стране члана/ова породице и може бити истовремено пружена броју од укупно двадесет корисника (жена и деце).

Осим услуге смештаја, корисницама се пружају услуге психолошке помоћи и подршке, индивидуално и групно саветовање, правно саветовање и заступање на суду, економско оснаживање и финансијска подршка, а запослени организују за кориснице лекарске прегледе уз обезбеђивање неопходне терапије, као и едукативне програме за кориснице и укључивање њихове деце у васпитно-образовни рад у предшколске и образовне установе. У 2021. години, месечно је у прихватишту боравило просечно 27 корисника, жена и деце.⁷⁸

Специјализоване услуге подршке женама са искуством родно заснованог насиља, као што су услуге сигурних кућа/прихватилишта и СОС телефона, пружају државни органи и службе. Специјализоване услуге пружају и поједине женске НВО. СОС линија за жене жртве насиља функционише у оквиру Центра за заштиту одојчади, деце и омладине у Београду⁷⁹, а при Министарству унутрашњих послова постоји бесплатна телефонска линија за пријављивање насиља у породици. У АП Војводини од 2012. функционише јединствени СОС телефон, којим управља Савез удружења – Мрежа „СОС Војводина” и има лиценцу за пружање услуге СОС телефона за жртве родно заснованог насиља. Чланице ове Мреже су и две новосадске организације: Из Круга - Војводина и СОС Женски центар - Нови Сад. Жене и девојке које су преживеле сексуално насиље услуге заштите и подршке могу да добију у центрима за жртве сексуалног насиља који функционишу једино на територији АП Војводине у четири здравствене установе. Жртве на једном месту добијају услугу здравственог збрињавања и судско-медицинских прегледа, као и психо-социјалну и правну подршку коју пружају обучене саветнице из НВО Центар за подршку женама из Кикинде. Услуге су доступне 24 часа, седам дана у недељи, у складу са Истанбулском конвенцијом.⁸⁰ Рад Центара за жртве сексуалног насиља подразумева пружање психосоцијалне подршке усмерене на опоравак од трауматског искуства жртава⁸¹. Центри за жртве сексуалног функционишу у општим болницама у Сремској Митровици, Зрењанину и Кикинди, а један на Клиници за гинекологију и акушерство у Новом Саду, Клиничког центра Војводине.⁸²

⁷⁸ Извор: Програм за заштиту жена од насиља у породици и партнерским односима и других облика родно заснованог насиља у Аутономној Покрајини Војводини за период од 2023. до 2026. године.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Конвенција СЕ о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици у чл. 25 обавезује државу потписницу да предузме законодавне и друге мере ради омогућавања „отварања одговарајућих, лако доступних кризних центара за случајеве силовања, односно центара за жртве сексуалног насиља, који у довољно великом броју жртава обезбеђују услугу лекарског и лабораториског прегледа, подршку у случају трауме и саветовање.“

⁸¹ Доступно на: <http://www.cpz.rs/service/centar-za-zrtve-seksualnog-nasilja/>

⁸² У Центру за жртве сексуалног насиља у Новом Саду је од 2020. до краја 2022. године евидентирано 37 жртава сексуалног насиља.

4. 5. Правна помоћ за жртве насиља у породици

У складу са Законом о бесплатној правној помоћи („Сл. гласник РС“, бр. 87/2018) формирана је канцеларија у оквиру Градске управе за опште послове за пријем грађана у којој раде овлашћена лица надлежна за одлучивање о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи (овлашћено лице). За сваки поднети захтев овлашћено лице доноси решење којим странке упућују на регистроване пружаоце правне помоћи: Биро за пружање правне помоћи Града Новог Сада; адвокате, по редоследу са листе пружалаца бесплатне правне помоћи који води Адвокатска комора Србије.

Истовремено, Биро за пружање правне помоћи пружа услуге правне помоћи и заступања на суду за жртве насиља у породици. У табели 9 је приказан број жртава које су се обратиле Бироу за пружање бесплатне правне помоћи.

Табела 10: Број захтева који су од 2019-2021. године поднети Бироу за пружање правне помоћи због проблема насиља у породици⁸³

Врста услуге	2019	2020	2021
Број жртава које су се обратиле за помоћ	681	378	420
Број заступања годишње	61	45	59
Број заступања годишње у поступку заштите од насиља	25	13	36
Помоћ која је пружена жртвама насиља у породици у виду:			
- Усмених савета	681	378	420
- Састављања поднесака (захтева, тужби, жалби, молби)	654	364	386

Кад је реч о насиљу у породици, Бироу за пружање правне помоћи, у наведеном периоду, обраћале су се само жене.

Локални омбудсман и притужбе омбудсману

Локалном омбудсману Града Новог Сада за три године обратило се 1815 грађана и грађанки због различитих проблема. Ниједна притужба није поднета због породичног насиља.⁸⁴ Око половине притужби поднеле су жене што је приказано у следећој табели.

Табела 11. Број притужби Локалном омбудсману по годинама, разврстане према полу

година	Број притужби - жене	Број притужби - мушкарци	Остало (правна лица, анонимне притужбе)	Укупно
2019.	251	312	24	587
2020.	335	291	44	670
2021.	260	263	35	558

⁸³Подаци Бироа за пружање правне помоћи у оквиру припрема ЛАП-а.

⁸⁴Податке је доставио Локални омбудсман Града Новог Сада у току процеса израде ЛАП-а.

4. 6. Поступање здравствених установа у случајевима насиља и сумњи на насиље⁸⁵

Од 2021. године здравствене установе уносе Пријаву о сумњи на злостављање у базу Сервис јавног здравља РС. Здравствене установе су у обавези да воде књигу евиденције о случајевима насиља или сумње на насиље/злостављање и да посредством ове базе достављају Институту за јавно здравље Војводине податке о документованом насиљу, процени ризика и предузетим мерама. У Сервису јавног здравља постоји податак о томе да ли је починилац познат жртви, а уколико јесте наводи се однос у коме се налазе (муж, бивши муж, садашњи партнер, бивши партнер, истополни партнер, отац, син, рођак, старатељ).

Здравствени радници попуњавају следеће обрасце: Образац за евидентирање и документовање насиља, који се накнадно доставља Институту за јавно здравље Србије, преко електронске платформе Сервис јавног здравља. Образац за евидентирање и документовање породичног насиља је приступачан у електронском картону – Пријава сумњи на злостављање, предложен од стране Министарства здравља РС и даље се шаље Центру за социјални рад и Институту за јавно здравље Србије. Поред попуњавања Обрасца за евидентирање и документовање насиља, поједине установе обавештавају главну сестру која води *Књигу евиденције о случајевима насиља или сумње на насиље/злостављање* и помоћника за здравство који даље обавештавају особу одговорну за унос података о случајевима насиља у електронску платформу Сервис јавног здравља. Такође се попуњава записник о узорковању и евидентирању сексуалног насиља који се даље доставља Вишем јавном тужилаштву који је дао налог за преглед.

Током три године (2019-2021) у здравственим установама у Новом Саду је регистровано 532 пријаве насиља. Подаци указују да су жртве насиља већином жене и девојчице – 505. Све жртве насиља су добиле услуге лекарског прегледа, а у зависности од потребе у конкретном случају, пружене су и следеће услуге: лабораторијски тестови, узорковање материјала (Rape Kit), фото документовање, снимање/рентген, психијатријски преглед, разговор са психологом, хируршке интервенције и смернице о правној и психолошкој помоћи.

Табела 12: Број пријава насиља у здравственим установама за 2019, 2020. и 2021. годину

година	Број пријава жртава	Жене	Девојчице	Мушкарци	Дечаци
2019	162	134	8	-	20
2020	229	222	3	1	3
2021	141	135	3	1	2
Укупно	532	491	14	2	25

У Заводу за хитну медицинску помоћ Нови Сад регистровано је укупно 283 случаја код којих је забележено насиље (68 пацијената у 2019. години, 134 пацијента у 2020. години и 81 пацијент у 2021. години). Подаци се односе на случајеве када је на лице места позвана Хитна медицинска помоћ због повреда које је особа задобила у контексту насиља у породици.

⁸⁵Податке је прикупила Градска управа за здравство у току процеса израде ЛАП-а од следећих здравствених установа: Завода за хитну медицинску помоћ Нови Сад, Завода за здравствену заштиту студената Нови Сад, Дома здравља „Нови Сад“ Нови Сад, Клиничког центра Војводине и Института за јавно здравље Војводине.

Од укупног броја особа које су доживеле насиље, 281 је била женског, а 2 особе мушког пола (случајеви туче између оца и сина).

Завод за здравствену заштиту студената пружа услуге примарне здравствене заштите за око 53000 корисника, узраста 18-26 година - студенте Универзитета у Новом Саду, високих школа, приватних факултета и приватних високих школа, а од 2019 – 2021. године није било регистрованих пријава случајева насиља.

У Дому здравља „Нови Сад“ Нови Сад регистровано је 124 случаја код којих је забележено насиље (31 пацијент у 2019. години, 56 пацијената у 2020. години и 37 пацијената у 2021. години). Од укупног броја одраслих особа које су доживеле насиље, 124 жртве су биле жене.

У Клиничком центру Војводине регистровано је 86 пријављених случајева насиља (35 пацијената у 2019. години, 33 пацијената у 2020. години и 35 пацијената у 2021. години). Од укупног броја особа које су доживеле насиље, све жртве су биле женског пола.

Проблеми које су током пружања здравствене подршке жртвама уочили здравствени радници:

- када насиље пријављује треће лице, а жртва одбија преглед и да пријави насиље,
- проблеми током рада са малолетним жртвама сексуалног насиља и маргинализованим друштвеним групама,
- флукуација запослених у здравству,
- недостатак мотивације запослених у здравству, али и самих жртава да пријаве и документују насиље,
- погоршани услови рада током пандемије Ковид -19,
- непостојање интерсекторског протокола за поступање,
- недостатак континуиране психо-социјалне подршке жртава након преживљеног насиља често доводи до секундарне виктимизације.

Запослени у здравственим установама на територији Града Новог Сада у континуитету похађају бројне обуке са циљем унапређења поступања са жртвама насиља у породици. Између осталог, учествовали су на обукама у склопу акредитованих програма у сарадњи са Медицинским факултетом Универзитета у Новом Саду: „Улога здравственог сектора у заштити жене жртве породичног и родно заснованог насиља“ и на обуци о евиденцији родно заснованог насиља, организовану од стране Института за јавно здравље Србије.

4.7. Поступање образовних установа поводом пријава насиља у породици

Према подацима Градске управе за образовање Града Новог Сада, од 38 образовних установа у оквиру надлежности ове управе, у трима установама су евидентирани случајеви насиља у породици. У наведеним школама забележено је 12 пријава у односу на 6 дечака и 6 девојчица који су били жртве насиља у породици или се у моменту пријаве сумњало на постојање насиља у породици. Запослени у 19 образовних установа (основне школе, музичке школе, Школа за образовање и васпитање одраслих „Свети Сава“ и Школа за основно и средње образовање „Милан Петровић“) учествовали су у различитим обукама у вези са породичним и другим облицима родно заснованог насиља.

4.8. Подаци о запослености и мерама активне политике запошљавања жртава насиља у породици

Обука и помоћ приликом запошљавања убраја се у опште услуге подршке ради опоравка од насиља, а Национална служба за запошљавање препозната је у Закону о спречавању насиља у породици као један од актера који може да учествује у планирању мера за заштиту и подршку жртава насиља у породици.

Према подацима добијеним од Националне службе за запошљавање, филијала Нови Сад (НСЗ), број незапослених лица укупно и број незапослених жена се смањује у посматраном периоду од 2019. до 2021. године.

Табела 13: Подаци о броју незапослених жена и жртава породичног насиља на евиденцији НСЗ

	2019.	2020.	2021.
Укупно незапослени	13932	13015	12970
Жене	8370	7968	7806
Жртве породичног насиља	14 (12 жене)	6 (5 жене)	18 (13 жене)

Припадност статусу жртава породичног насиља НСЗ утврђује на основу: правоснажне судске пресуде за лице над којим је извршено насиље; налаза/стручног мишљења надлежног центра за социјални рад којим се потврђује да је пријављено насиље у породици; тужбе које је поднело лице над којим је извршено насиље у породици; тужбе коју су по службеној дужности поднели Центар за социјални рад, Министарство унутрашњих послова или тужилаштво.

Постојећи програми и мере запошљавања жртава насиља обухватају јавне позиве/конкурсе које расписује НСЗ, а путем којих је могућа директна финансијска подршка послодавцима чији је приоритет запошљавање теже запошљивих категорија које су дефинисане мерама активне политике запошљавања. Тако се за *Програм субвенција за запошљавање незапослених лица из категорије теже запошљивих подразумева финансијски подстицај, у једнократном износу*, послодавцима из приватног сектора, искључиво за запошљавање незапослених лица: млади до 30 година старости – без завршеног средњег образовања, млади у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама; старији од 50 година; Роми/киње; особе са инвалидитетом; радно способни корисници новчане социјалне помоћи; незапослени који се налазе на евиденцији незапослених дуже од 12 месеци; жртве породичног насиља.

У осталим мерама приоритет за укључивање имају незапослена лица без квалификација и нискоквалификована лица, лица старости 50 и више година, дугорочно незапослена лица која траже посао дуже од 12 месеци, а посебно незапослена лица која траже посао дуже од 18 месеци, жене, посебно дугорочно незапослене жене, млади до 30 година старости, а посебно младе жене, млади без квалификација и нискоквалификовани, као и млади без радног искуства, особе са инвалидитетом, Роми/киње, корисници/е новчане социјалне помоћи и лица у статусу вишка запослених.

Такође, у мере активне политике запошљавања укључиваће се и незапослена лица из следећих категорија: млади у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама, жртве породичног насиља, избегла и расељена лица, повратници према Споразуму о реадмисији, самохрани родитељи, супружници из породице у којима су оба супружника незапослена, родитељи деце са сметњама у развоју, бивши извршиоци кривичних дела.

Акциони план запошљавања Града Новог Сада је основни документ за спровођење активне политике запошљавања на територији Града Новог Сада, којим се дефинишу циљеви и приоритети и утврђују програми и мере који ће се реализовати, ради унапређења запошљавања и смањења незапослености⁸⁶.

На основу овог плана, Град Нови Сад од 2019. године финансира обуку под називом Пасош компетенција, у коју се од 2020. године укључују и особе које су жртве породичног насиља. Пасош компетенција је начин да се путем обуке оснаже и едукују особе које су жртве трговине људима и жртве насиља у породици, да у процесу запошљавања упознају и препознају своје вештине и снаге, те да на тај начин буду спремније за тржиште рада и конкурентније у процесу тражења посла. Полазници/це добијају теоријска и практична знања, као и сертификат о завршеној обуци и о препознатим вештинама који, уз биографију, могу да предају потенцијалном послодавцу и на тај начин лакше долазе до запослења. Град Нови Сад обуке спроводи у Едукативном центру за обуку у професионалним и радним вештинама чији је оснивач Влада Аутономне Покрајине Војводине, у сарадњи са НСЗ. Током 2020.и 2021. године ову обуку је успешно завршило 9 полазника и све су жене. Такође, на основу Акционог плана запошљавања Града Новог Сада, Градска управа за привреду у сарадњи са НСЗ спроводи програме и мере активне политике запошљавања – Субвенције за отварање нових радних места, Организовање јавних радова од интереса за Град Нови Сад и Субвенције за запошљавање. Овим мерама и програмима подстиче се равноправнији положај на тржишту рада теже запошљивих лица,у које спадају и жртве породичног насиља, тако што та лица имају предност приликом спровођења конкурса и укључивања у наведене мере.

4. 9. Активности организација цивилног друштва (НВО)⁸⁷

Град Нови Сад има развијену сарадњу са организацијама цивилног друштва, а од 2021. године у оквиру Градске управе за опште послове формирана је Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом која обавља послове који се односе на координирање успостављања механизма за дијалог са цивилним друштвом о питањима од заједничког интереса у локалној заједници, учествује у припреми и праћењу спровођења стратешких докумената који се односе на стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва, остваривање и унапређење сарадње јавног, приватног и цивилног сектора, праћење доношења прописа и аката којима се уређују услови за учешће цивилног друштва на конкурсима и у процесима доношења одлука, комуницирање и иницирање доношења прописа и других аката којима се уређује положај удружења и других организација цивилног друштва и др.

Канцеларија је на захтев Комисије за родну равноправност припремила списак организација цивилног друштва са територије Града Новог Сада у области родне равноправности које се, између осталог, баве женским правима и родно заснованим насиљем.

Основ за финансирање удружења и других организација цивилног друштва (ОЦД) од стране Града Новог Сада су плански, стратешки документи Града, док се ОЦД укључују у процес креирања јавних политика и кроз консултативне процесе, али и организовањем састанака са ОЦД. Јавни позиви за доделу средстава организацијама цивилног друштва се објављују на интернет страници Града Новог Сада и слањем јавног позива на порталу е-Управа, а средства за финансирање ОЦД се

⁸⁶Подаци добијени од Градске управе за привреду у процесу израде ЛАП-а.

⁸⁷Податке је доставила Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом Градске управе за опште послове у процесу израде ЛАП-а.

планирају у оквиру финансијског плана више организационих јединица у чијој је надлежности сарадња са различитим ОЦД.

Организација за подршку женама са инвалидитетом „...Из круга - Војводина“⁸⁸, односно, стручни тим Службе за подршку и заштиту од родно заснованог насиља је у посматраном периоду од 2019. до 2021. године оснажила 523 жене (320 са и 203 без инвалидитета) изложених породичном насиљу пруживши женама 1.119 бесплатних специјализованих услуга подршке. У Табели 13 приказане су пружене услуге и број корисница у наведеном периоду.

Табела 14. Пружене услуге и број корисница са и без инвалидитета Службе за подршку и заштиту од родно заснованог насиља „...Из круга - Војводина“

врста услуге	2019			услуге	2020			услуге	2021			услуге	УКУПНО			услуге
	жене		Σ		жене		Σ		жене		Σ		жене		Σ	
	са	без			са	без			са	без			са	без		
специјализоване консултантске услуге путем СОС телефона	29	19	48	81	45	27	72	117	61	53	114	271	135	99	234	469
услуге адвокаткиње	8	24	32	56	28	21	49	74	31	30	61	110	67	75	142	240
услуге индивидуалне психолошке подршке	12	0	12	79	48	0	48	148	24	20	44	142	84	20	104	369
услуге групне психолошке подршке	12	2	14	7	13	4	17	24	9	3	12	10	34	9	43	41
УКУПНО	61	45	106		134	52	186		125	106	231		320	203	523	
УКУПНО	106			223	186			363	231			533	523			1.119

Служба за подршку и заштиту од родно заснованог насиља „...Из круга - Војводина“ током године пружи највише услуга специјализоване консултантске услуге путем СОС телефона, а најмање услуга групне психолошке подршке. Приметан је сталан раст броја пружених услуга специјализоване консултантске подршке путем СОС телефона и услуге индивидуалне психолошке подршке из године у годину, услуга адвокаткиње у последње три године, а број услуга групне психолошке подршке је приближан у свакој години. Највећи скок у броју пружених услуга специјализоване консултантске подршке путем СОС телефона и услуге индивидуалне психолошке подршке догодио се 2020. као последица пандемије, с тим што је број услуга специјализоване консултантске подршке путем СОС телефона скоро удвостручио и следеће године, а број индивидуалне психолошке подршке задржао на истом (увећаном) броју из 2020. године.

Иако је Служба за подршку и заштиту од родно заснованог насиља „...Из круга - Војводина“ првенствено основана да би пружала услуге женама са инвалидитетом изложеним родно заснованом насиљу, испочетка је већи број услуга пружала женама без инвалидитета него женама са инвалидитетом, тај однос се мења у корист жена са инвалидитетом од 2018. године. Данас је однос пружених услуга женама са инвалидитетом и женама без инвалидитета приближно 60% према 40% у корист жена са инвалидитетом. Сматрамо да је овој промени допринео наш рад на чињењу

⁸⁸ Податке је доставила организација „...Из круга – Војводина“ у току процеса израде ЈАП-а.

видљивим насиља над женама са инвалидитетом и подизању знања жена са инвалидитетом о својим људским правима и о томе како да препознају насиље.

Рад Службе за подршку и заштиту од родно заснованог насиља „...Из круга – Војводина“ од 2019-2021. године подржала је Градска управа за социјалну и дечију заштиту кроз пројекат *Сервиси подршке за организовану подршку женама са инвалидитетом*. Пројекат под истим називом подржан је и 2020. године. Наредне, 2021. године кроз пројекат ОПЕНС-а *Млади у центру*, рад Службе за подршку и заштиту од родно заснованог насиља подржала је Градска управа за спорт и омладину и Канцеларија за младе. Рад Службе подржале су и међународне агенције (UNDP /2020, 2021/ и UN Women /2020/), национална фондација (Реконструкција женски фонд /2019-2021/), међународни донатори (Мама Cash /2019-2021/, АВОН фондација /2020/, Фондација Kvinna till Kvinna /2020/, Траг фондација /2019-2021/).

СОС Женски центар Нови Сад је удружење грађанки (основано 2004. године) које пружа услуге подршке жртвама родног насиља: СОС телефон, посредовање, правна подршка, психолошко саветовање, а од 2019. године и саветовалиште за младе. Главни циљ СОС саветовалишта⁸⁹ јесте промоција менталног здравља и подршка женама да побољшају квалитет свих живота. У оквиру Саветовалишта пружају се услуге специјализованог СОС телефона, психолошког саветовања, правно саветовање, консултације путем електронске поште, посредовања код институција и едукације волонтерки за рад на СОС телефону. СОС Женски центар реализовао је у последње три године неколико пројеката⁹⁰. Пројекат „Активно учествујемо у обликовању простора храбрости, равноправности и слободе“ финансира Градска управа за спорт и омладину – Канцеларија за младе у оквиру реализације ЈАП-а политике за младе Града Новог Сада за 2020. годину. СОС Женски центар добио је подршку ОПЕНС-а за реализацију пројекта унапређења рада Саветовалишта за младе (трајање: 1. новембар – 15. децембар 2020) у оквиру њиховог програма „Подршка унапређењу менталног здравља младих“.

Новосадска женска иницијатива (НЖИ) основана је 2010. године као неформална група студенкиња са циљем покретања и активног учешћа у културном, друштвеном, грађанском и политичком животу друштва, а од 2014. године регистрована је као удружење грађана. НЖИ велики значај поклања родној равноправности, кроз иницијативе за институционално оснаживање механизма за остваривање родне равноправности, едукативне програме, промовисање концепта родне равноправности и политике једнаких могућности, али и кроз конкретне акције које доприносе елиминацији насиља над женама, стварању услова за запошљавање и samozapoшљавање жена. Од 2019. до 2021. године у програмима и пројектима организације директно је учествовало око 500 жена и 200 мушкараца, узраста од 10 до 40 година.

У наведеном периоду НЖИ је реализовала два пројекта који су обухватили програме неформалног образовања за децу и младе основношколског и средњошколског узраста. Пројекат „Fight4Women“ усмерен је на борбу против насиља над женама и разбијање стереотипа и покретање промена у друштвеним областима у којима се најчешће јавља овај проблем. Пројекат је подржан од стране Амбасаде Холандије у Републици Србији. „ИТ академија за младе незапослене жене“ је пројекат подржан од стране Министарства омладине и спорта Републике Србије и Покрајинског секретаријата за спорт и омладину, а обухватао је обуке у области интернет технологија за младе, незапослене жене из руралних општина на територији АП Војводине. „Женски менторски клуб“,

⁸⁹СОС је доступан сваког дана од 17 до 21 час на телефону 021/422-740, доступно на: <https://sosns.rs/>, приступљено: 10.01.2023.

⁹⁰Доступно на: <https://sosns.rs/projekti/>, приступљено: 10.01.2023.

финансиран од стране Градске управе за спорт и омладину Града Новог Сада, за циљ је имао оснаживање младих жена, њихово активно укључење у пословни свет, као и повезивање са успешним женским менторима.

5. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ

У складу са визијом развоја, према којој је Град Нови Сад локална заједница са нултом толеранцијом на родно засновано насиље над женама и насиље у породици, а на основу прегледа статистичких података и консултација у оквиру радне групе за израду Локалног акционог плана, као приоритети у спречавању и борби против родно заснованог насиља и насиља у породици у Граду Новом Саду дефинисани су:

- унапређење институционалног одговора и процедура за примену прописа и политика у области заштите од насиља,
- превенција насиља у породици и родно заснованог насиља,
- унапређење мултисекторске сарадње у случајевима насиља у породици;
- ефикасније поступање свих институција и организација које су укључене након пријаве насиља у породици,
- развој и унапређење општих и специјализованих услуга подршке жртвама насиља,
- унапређење квалитета живота жртава у процесу изласка из насиља кроз подршку запошљавању и samozapošljavanju жена;
- информисање опште јавности о проблему насиља над женама и насиља у породици, узрока и последица овог феномена.

Анализа стања у области родне равноправности и спречавања и борбе против родно заснованог насиља над женама и насиља у породици показује да постоје простори за унапређење поступања у овој области, као и да је Град чврсто решен да се посвети овим изазовима и да подстиче побољшање положаја жена и доприноси спречавању и борби против родно заснованог насиља.

На основу резултата анализе стања, имајући у виду да је општи циљ овог документа *Унапређење превенције и заштита од свих облика родно заснованог насиља над женама и насиља у породици*, дефинисани су посебни стратешки циљеви и активности које ће у периоду важења акционог плана допринети остваривању постављених циљева.

ОПШТИ ЦИЉ: Унапређење превенције и заштита од свих облика родно заснованог насиља над женама и девојчицама и насиља у породици.

Посебни циљеви

Посебан циљ 1: Унапређена ефикасност деловања и сарадње органа, установа и организација цивилног друштва у спречавању родно заснованог насиља над женама.

Посебан циљ 2: Унапређена ефикасност пружања општих и специјализованих услуга жртвама родно заснованог насиља кроз обезбеђивање доступности услуга свим женама, а посебно женама из осетљивих група.

Посебан циљ 3: Унапређена безбедност свих грађана и грађанки и борба против насиља над женама и насиља у породици.

Посебан циљ 1. Унапређена ефикасност деловања и сарадње органа, установа и организација цивилног друштва у спречавању родно заснованог насиља према женама и насиља у породици						
Мере	Активности	Показатељи	Очекивани резултати	Носиоци активности	Рок	Потребни ресурси
Мера 1. 1. Повећање ефикасности и делотворности институционалног одговора на родно засновано насиље према женама и насиље у породици у Граду Новом Саду кроз унапређивање мултисекторске сарадње	<p>1.1.1. Прикупљање и анализа података о координисаном одговору на насиље према женама и о раду Групе за координацију и сарадњу на територији Града Новог Сада.</p> <p>1.1.2. Организовање редовних месечних састанака представник надлежних институција за поступање у случајевима родно заснованог насиља и НВО и размена података и искуства у раду са жртвама родно заснованог насиља. Извештавање градоначелника писаним путем о садржају и исходима састанака.</p> <p>1.1.3. Организовање конференција случаја.</p>	<p>- Број пријављених случајева насиља.</p> <p>- Број одржаних састанака ГКС за све облике насиља, на годишњем нивоу на територији Града.</p> <p>- Број случајева свеобухватне процене потреба, безбедносних ризика, укључујући ризик од смртог исхода и од понављања насиља, као ризика од секундарне виктимизације, разврстано према свим облицима насиља, у односу на укупан број пријављених случајева, на годишњем нивоу, разврстано према полу.</p> <p>- Процент изречених и прекршених мера (у складу са ЗСНП, ПЗ, ЗП, ЗКП, КЗ), као и изречених санкција за кршење мера у односу на укупан број тражених мера, разврстано према свим облицима насиља на годишњем нивоу.</p>	Унапређена мултисекторска сарадња између надлежних органа, установа и НВО у циљу право-временог и свеобухватног одговора на насиље. Прикупљени подаци и информације о координисаном одговору на насиље.	ОЈТ, ПУ Нови Сад, Центар за социјални рад, НВО	Од 2023. године континуирано	Буџет Града Донаторска средства

		- Број састанака надлежних институција. - Број састанака на којима су учествовале представници НВО које раде са жртвама насиља. - Број одржаних конференција случаја.				
Мера 1.2. Унапређење сарадње између релевантних актера у области заштите и подршке жртава родно заснованог насиља	1.2.1. Креирање и потписивање Протокола о сарадњи у спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици између надлежних институција.	- Број потписаних Протокола о сарадњи у спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.	Унапређена мултисекторска сарадња надлежних органа и служби на нивоу Града за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици.	ПУ у Новом Саду, Правосудни органи (судови, тужилаштва), Центар за социјални рад, ГУ за социјалну и дечију заштиту, ГУ за образовање	Крај 2023. године	Нису потребна додатна средства
Мера 1.3. Унапређивање знања и вештина професионалаца за поступање у случајевима насиља над женама и насиља у породици	1.3.1. Креирање програма/реализација пројеката и спровођење континуиране обуке о насиљу над женама и насиља у породици за директне пружаоце услуга заштите и подршке у правосуђу, полицији, социјалним и здравственим установама, предшколској и образовним установама и др.	- Број органа и установа који спроводе континуиране обуке/пројекте. - Број едукованих директних пружалаца услуга, по полу, у јавним службама и осталим установама (образовним, социјалним, здравственим, полицији и правосуђу).	Унапређена знања и вештине директних пружалаца услуга и запослених у надлежним органима за поступање у случајевима родно заснованог насиља.	ПУ Нови Сад, Центар за социјални рад, ОЈТ, ГУ за образовање	Од 2023. године континуирано	Буџет Града

Мера 1.4. Унапређење знања и осетљивости запослених у градским органима о родно заснованом насиљу	1.4.1. Креирање програма и спровођење обука у циљу унапређења знања запослених у градским управама о насиљу над женама, припадницима/припадницама свих осетљивих група и насиљу у породици.	<ul style="list-style-type: none"> - Број градских органа који спроводе програме унапређења знања. - Број запослених, по полу, који су прошли обуку. 	Унапређена знања запослених у ГУ о насиљу над женама и насиљу у породици	Центар за социјални рад, ОЈТ, ПУ Нови Сад, Комисија за родну равноправност, Лице задужно за родну равноправност, Надлежне ГУ	2023 – 2024. година	Буџет Града
Мера 1.5. Подстицање неформалних облика образовања и програма/пројеката вршњачке едукације у основним и средњим школама	1.5.1. Креирање и спровођење програма обуке/пројеката за децу у основним и средњим школама о родно заснованом насиљу над девојчицама и женама 1.5.2. Креирање програма/реализација пројеката и спровођење едукација у циљу борбе против „online“ родно заснованог насиља.	<ul style="list-style-type: none"> - Број спроведених обука/реализованих пројеката за децу основношколског узраста. - Број обука/пројеката за средњошколце. - Број основних и средњих школа у којима се реализују едукативни програми/пројекти. - Број ученика основних и средњих школа, по полу, који су прошли обуке. - Број спроведених обука за превенцију „online“ насиља. - Број едукованих особа, разврстано по полу и годинама старости. - Број обухваћених школа. - Број медијских објава. 	Унапређена информисаност и знање деце и младих о узроцима, распро-страњености и после-дицама родно заснованог насиља. Смањени родни стереотипи о насиљу над женама и девојчицама. Ученици основних и средњих школа боље препознају родно засновано насиље и начине реаговања у ситуацијама насиља или сумње на насиље. Смањен број случајева онлајн насиља.	ГУ за образовање, ГУ за социјалну и дечију заштиту, ГУ за здравство, основне и средње школе (тимови за заштиту ученика од дискриминације и насиља, ученички парламенти), НВО	Од 2023. године континуирано	Буџет Града Донаторска средства

Посебан циљ 2. Унапређена ефикасност пружање општих и специјализованих услуга жртвама родно заснованог насиља кроз обезбеђивање доступности услуга свим женама, а посебно женама из осетљивих група						
Мере	Активности	Показатељи	Очекивани резултати	Носиоци активности	Рок	Потребни ресурси
Мера 2. 1. Унапређење информисања жртава насиља	2.1.1. Израда странице са информацијама о услугама подршке и помоћи жртвама насиља уопште и у локалној самоуправи, на интернет страницама Града. 2.1.2 Израда информативног водича за пружање информација о заштити права жртава насиља над женама и насиља у породици.	- Број објављених информација о услугама подршке и помоћи жртвама. - Број и врста припремљеног информативног материјала о услугама и мерама заштите доступног свим жртвама насиља без изузетка, у формату који могу користити и на језику који разумеју.	Жртве насиља у породици и других видова насиља над женама, посебно жене из вишеструко дискриминисаних група информисане о услугама подршке и законским мерама које су доступне жртвама родно заснованог насиља.	PR служба Града, Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Биро за бесплатну правну помоћ, Комисија за родну равноправност, Центар за социјални рад, НВО	Од 2024. континуирано	Буџет Града Донаторска средства
Мера 2. 2. Повећање капацитета за пружање подршке оштећеним лицима или сведоцима кроз развој људских ресурса и организационо-техничких услова	2.2.1. Техничко и организационо оспособљавање просторије у Центру за социјални рад, тзв. „screen“ собе са одговарајућом аудио-видео опремом 2.2.2. Припрема и спровођење обуке стручњака за пружање подршке посебно осетљивим сведоцима	- Опремљена просторија за пружање подршке оштећеним лицима или посебно осетљивим сведоцима (аудио и видео уређаји) у Центру за социјални рад Града Новог Сада. - Број стручњака, по полу, који су оспособљени да пружају подршку оштећеним лицима и посебно осетљивим сведоцима.	Унапређена доступност услуге подршке оштећеним лицима и посебно осетљивим сведоцима	Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Центар за социјални рад, Основно јавно тужилаштво	2024. година	Буџет Града Донаторска средства

<p>Мера 2. 3. Унапређење општинских услуга за жене жртве родно заснованог насиља над женама и насиља у породици</p>	<p>2.3.1. Анализа пружања бесплатне правне помоћи, врсте пружених услуга за случајеве родно заснованог насиља и насиља у породици, посебно вишеструко дискриминисаних група, разврстане по полу. 2.3.2. Израда и спровођење родно осетљивог програма обуке за професионалце у служби бесплатне правне помоћи.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Укупан број пружених услуга женама и мушкарцима. - Врста пружених услуга женама и мушкарцима. - Број услуга у вези са насиљем, разврстане по полу. - Израђен програм обуке. - Број запослених који су прошли обуку, разврстано према полу. 	<p>Унапређена услуга бесплатне правне помоћи жртвама родно заснованог насиља над женама и насиља у породици. Повећан ниво знања и осетљивости у служби бесплатне правне помоћи у вези са родно заснованим насиљем и ефикасношћу поступања.</p>	<p>Градска управа за опште послове, Биро за пружање правне помоћи, Комисија за родну равноправност</p>	<p>од 2024. године</p>	<p>Буџет Града</p>
<p>Мера 2.4. Унапређење материјалне подршке жртва насиља кроз новчану социјалну помоћ за жене жртве родно заснованог и насиља у породици и/или иницирање оснивања фонда за подршку жртвама родно заснованог насиља</p>	<p>2.4.1. Анализа потреба жртва родно заснованог насиља за новчаном социјалном помоћи на основу података Центра за социјални рад. 2.4.2. Доношење одлуке о новчаној социјалној помоћи за жртве насиља над женама и насиља у породици. 2.4.3. Покретање иницијативе за оснивање фонда за подршку жртва родно заснованог насиља.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Урађена анализа потреба жртва насиља. - Донета одлука о новчаној социјалној помоћи за жене жртве родно заснованог насиља/основан фонд за подршку жртва родно заснованог насиља. 	<p>Жртве родно заснованог насиља могу да користе новчана средства за решавање кризне ситуације.</p>	<p>Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Градска управа за финансије</p>	<p>Од 2024. године</p>	<p>Буџет Града</p>
<p>Мера 2. 5. Унапређење услова становања жртва родно заснованог насиља</p>	<p>2.5.1. Усвајање мера за унапређење услуга становања уз подршку за жене жртве насиља (становање уз подршку, ослобађање од плаћања станарине или остваривање субвенција приликом плаћања стамбено-комуналних услуга) у складу са осталим општинским услугама подршке за жене жртве насиља.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Програм мера подршке и услуга становање уз подршку за жене жртве насиља. - Број жена које су користиле услугу. 	<p>Жене жртве родно заснованог насиља користе подршку у решавању стамбеног питања.</p>	<p>Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Градска управа за финансије</p>	<p>Од 2025. године</p>	<p>Буџет Града Донаторска средства</p>

<p>Мера 2.6. Унапређење мера за економско оснаживање жена жртава насиља</p>	<p>2.6.1. Креирање и спровођење специфичних програма подршке у виду обука, преквалификације и доквалификације, као и запошљавања за жене са искуством насиља. 2.6.2. Увођење програма социјалног менторства у циљу запошљавања и останка на тржишту рада жртава родно заснованог насиља</p>	<p>- Број програма обуке за преквалификацију, доквалификацију и запошљавање. - Број жена жртава родно заснованог и насиља у породици које су похађале обуке и програме за запошљавање. - Број лица која су обучена за спровођење програма социјалног менторства - Број жена које су прошле кроз програм социјалног менторства - Број жена које су се запослиле након обуке, односно програма социјалног менторства.</p>	<p>Жене жртве родно заснованог насиља и насиља у породици лакше долазе до посла и остају на тржишту рада.</p>	<p>Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Градска управа за привреду, ГУ за финансије</p>	<p>Од 2023. године континуирано</p>	<p>Буџет Града</p>
---	---	---	---	--	-------------------------------------	--------------------

<p>Мера 2.7. Увођење и пробно примењивање (пилотирање) нових услуга подршке женама и деци у ситуацији насиља</p>	<p>2.7.1. Анализа постојећих капацитета Центра за социјални рад, Саветовалишта за брак и породицу и НВО за пружање саветодавно-терапијског рада и унапређење њихових капацитета. 2.7.2. Креирање и спровођење пилот програма за успостављање саветовалишта за пружање услуга психосоцијалне подршке за жртве родно заснованог насиља и насиља у породици – жене и децу - у складу са налазима анализе.</p>	<p>- Урађена анализа капацитета. - Број стручних радника који пружају саветодавно-терапијску подршку жртвама. - Успостављено пилот саветовалиште за пружање услуга психосоцијалне подршке женама и деци, жртвама родно заснованог насиља. - Број жена и деце жртава родно заснованог насиља који користе услуге пилот саветовалишта.</p>	<p>Доступне информације о капацитетима за пружање саветодавно-терапијске подршке жртвама родно заснованог насиља. Жене и деца, жртве родно заснованог насиља имају могућност да користе услуге психосоцијалног саветовања, краткорочно и дугорочно.</p>	<p>ГУ за социјалну и дечију заштиту, Центар за социјални рад, НВО</p>	<p>Од 2024. године континуирано</p>	<p>Буџет Града</p>
<p>Мера 2.8. Повећање ефикасности подршке женама које су преживеле насиље с посебним акцентом на жене из маргинализованих група</p>	<p>2.8.1. Пужање специјализованих услуга подршке путем СОС телефона женама са и без инвалидитета које су преживеле насиље. 2.8.2. Пужање индивидуалне психолошке подршке женама са и без инвалидитета које су преживеле насиље. 2.8.3. Обезбеђивање приступа и доступности свих општих и специјализованих услуга подршке женама из вишеструко дискриминисаних група, у складу са законом.</p>	<p>- Број жена са инвалидитетом и жена из других маргинализованих група којима је пружена услуга подршке</p>	<p>Унапређене услуге подршке женама из вишеструко дискриминисаних група које су преживеле насиље.</p>	<p>Градска управа за дечију и социјалну заштиту, НВО</p>	<p>Од 2023. континуирано</p>	<p>Буџет Града</p>

Мера 2.9. Унапређење знања и вештина стручних радника у ЦСР за форензичко испитивање деце жртава сексуалног и насиља у породици	2.9.1. Организовање и одржавање обука за запослене у Интерном тиму за заштиту од насиља и у Служби за заштиту деце и младих Центра за социјални рад	- Број стручњака који су прошли обуку, по полу - Број одржаних обука	Смањена секундарна виктимизација деце жртава сексуалног и насиља у породици.	Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Центар за социјални рад	2024. година	Буџет Града
Мера 2.10. Унапређење рада са починиоцима родно заснованог насиља над женама	2.10.1. Спровођење акредитованог програма рада са починиоцима насиља који се заснива на интегрисаном приступу проблему родно заснованог насиља	- Број починилаца који су прошли кроз програм - Број жртава којима је пружена подршка у сервису за подршку	Континуирана примена интегрисаног приступа проблему родно заснованог насиља кроз реализацију програма за рад са починиоцима насиља и програма подршке жртвама.	Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Центар за социјални рад, Саветовалиште за брак и породицу ЦСР, НВО	Од 2024. године континуирано	Буџет Града Донаторска средства
Посебан циљ 3. Унапређена безбедност свих грађана и грађанки и борба против насиља над женама и насиља у породици.						
Мере	Активности	Показатељи	Очекивани резултати	Носиоци активности	Рок	Потребни ресурси
Мера 3.1. Подизање свести грађана и грађанки о насиљу над женама, насиљу у породици и безбедности у заједници	3.1.1. Спровођење кампања и реализација пројеката у циљу информисања јавности о насиљу над женама и у породици. 3.1.2. Припрема различитих информативних материјала о спречавању насиља према женама и насиља у породици.	- Број одржаних кампања за информисање јавности о насиљу над женама и у породици. - Број институција учесника у кампањама информисања јавности - Број учесника у кампањама, по полу. - Број и врста информативног материјала - Број медијских објава о спроведеним кампањама.	Унапређен ниво информисаности и знања грађана и грађанки о насиљу над женама и насиљу у породици	Све Градске управе које су укључене у креирање и спровођење политика у спречавању и борби против насиља према женама и у породици и које расписују јавне конкурсе. Центар за социјални рад Града Новог Сада, здравствене установе и удружења грађана, локални медији	Од 2023. године континуирано	Буџет Града

Мера 3.2. Унапређење безбедности, посебно жена у Новом Саду	3.2.1. Умрежавање свих актера у заједници који се баве безбедношћу и родном равноправношћу 3.2.2. Припрема упитника за спровођење истраживања о безбедности жена и девојчица у Новом Саду. 3.2.3. Испитивање ставова грађана и грађанки о безбедности у Граду, посебно безбедности жена и девојчица у јавним просторима 3.2.4. Израда плана за побољшање безбедности у односу на резултате испитивања грађана/грађанки, са посебним фокусом на безбедност жена и девојчица.	- Број актера - Број састанака годишње - Урађена анализа о безбедности у Граду - Израђен план за побољшање безбедности у Граду	Безбедност у Граду је један од приоритета, а релевантни актери у овој области имају унапређену сарадњу.	Комисија за родну равноправност, Савет за јавни ред и мир и безбедност, ПУ Нови Сад	Од 2024. до 2025. године	Буџет Града Донаторска средства
Мера 3.3. Унапређење родне равноправности у сектору безбедности у Граду	3.3.1. Припрема и спровођење родно осетљивих обука становништва у оквиру цивилне заштите ради унапређивања поступања у кризним и ванредним ситуацијама 3.3.2. Спровођење мера за равноправну заступљеност жена у градским органима који су надлежни за сектор безбедности и ванредне ситуације.	- Израђен програм обуке - Број обука на годишњем нивоу - Број учесника обука, по полу - Број жена и мушкараца у органима.	Унапређена родна равноправност у сектору безбедности	Комисија за родну равноправност, Савет за јавни ред и мир и безбедност, НВО	2025. година	Буџет Града Донаторска средства

Локални акциони план за спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици Града Новог Сада за период 2023-2026. објављује се у „Службеном листу Града Новог Сада“.